

Technology and Scholarship in Education

Open
Access

ORIGINAL ARTICLE

Evaluating the teaching- learning process of virtual learning based on tyler's model in fars province elementary schools

Sirous Mansoori^{1*}, Afshin Monfared²

¹ Assistant Professor, Department of Psychology & Educational science, Arak University, Arak, Iran.

² Master's Degree in Educational Management, Azad University, Darab branch, Darab, Iran.

Correspondence

Sirous Mansoori

Email: smansoori06@gmail.com

How to cite

Mansoori, S. & Monfared, A. (2023). Evaluating the Teaching- Learning Process of Virtual Learning based on Tyler's model in Fars Province Elementary Schools . *Technology and Scholarship in Education* 3(4), 57-64.

ABSTRACT

The purpose of current research was to evaluate the teaching and learning process of virtual learning based on Tyler's model in Fars province elementary schools. The method was a descriptive survey. The statistical population included elementary school teachers of Fars province, of which 191 were selected by random sampling. The measuring tool was a 47-item researcher-made questionnaire. Content validity based on the CVR index for the objective component 0.77, content component 0.95, teaching-learning strategies component 0.94, evaluation component 0.98. And the total score is 0.91. Also, the composite reliability values and the average variance extracted showed that the tool has construct validity. The reliability of the tool was also obtained based on Cronbach's alpha of 0.99. The test used was T-Test. The results showed that the quality of learning in the objective component and teaching-learning strategies in the management of virtual education processes is not in a favorable condition. The quality of the content in managing the learning processes of virtual learning based on Tyler's model is in a favorable condition. Also, the results indicated that the evaluation quality is in an average state. Based on the results of the research, it can be said that the education system of Iran should strengthen the required platforms in order to improve virtual learning.

KEYWORDS

learning teaching process, Virtual learning, Tyler's model.

نشریه علمی

فناوری و دانش پژوهی در تعلیم و تربیت

«مقاله پژوهشی»

ارزشیابی فرایند یاددهی-یادگیری آموزش‌های مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس

سیروس منصوری^{۱*}، افشین منفرد^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر ارزشیابی فرایند یاددهی-یادگیری آموزش‌های مجازی مدارس مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس بود. روش پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی و جامعه آماری شامل معلمان مقطع ابتدایی استان فارس در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود که ۱۹۱ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. ابزار مورد سنجش، پرسشنامه ۴۷ گویه‌ای محقق‌ساخته بود. روایی محتوایی براساس شاخص CVR برای بعد هدف ۰/۷۷، بعد محتوا ۰/۹۵، بعد راهبردهای یاددهی-یادگیری ۰/۹۴، بعد ارزشیابی ۰/۹۸ و نمره کل ۰/۹۱ به دست آمد. مقادیر پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده نشان دادند که ابزار مورد نظر دارای روایی سازه است. پایایی ابزار براساس آلفای کرونباخ ۰/۹۹ به دست آمد. آزمون مورد استفاده در پژوهش تی تک‌نمونه‌ای بود. نتایج نشان داد که کیفیت آموزش در بعد هدف و راهبردهای یاددهی-یادگیری در مدیریت فرایندهای آموزش مجازی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. ولی کیفیت محتوا در مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در وضعیت مطلوبی است و کیفیت ارزشیابی در وضعیت متوسطی قرار دارد.

واژه‌های کلیدی

فرایند یاددهی-یادگیری، آموزش مجازی، الگوی تایلر.

^۱ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه اراک، اراک، ایران.
^۲ کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد داراب، داراب، ایران.

نویسنده مسئول:

سیروس منصوری

رایانامه: smansoori06@gmail.com

استناد به این مقاله:

منصوری، سیروس و افشین منفرد (۱۴۰۲)، ارزشیابی فرایند یاددهی-یادگیری آموزش‌های مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس. فصلنامه فناوری و دانش پژوهی در تعلیم و تربیت، ۳(۴)، ۵۷-۶۴.

مقدمه

بزرگترین تحول عصر حاضر در حوزه آموزش؛ ظهور فناوری اطلاعات و ارتباطات و محیط‌های جدید یادگیری به شکل رسمی و غیر رسمی می‌باشد (قیسوندی و همکاران، ۱۳۹۳). آموزش مجازی به یادگیرنده و معلم کمک می‌کند که در عین حال که از نظر زمان و مکان از هم دور هستند، فاصله‌ی آموزشی موجود را با وسایل مناسب تکنولوژیک پر کنند (عابدینی بلترک، ۱۴۰۰).

آموزش مجازی یادگیری فعال و هوشمندی است که ضمن تغییرات بنیادی در آموزش، توانسته تغییرات قابل توجهی در پیامدها را ایجاد کند (گریسون و اندرسون، ۲۰۱۸). آموزش مجازی امروزه تقریباً به معنای استفاده از شیوه‌های پیشرفته رایانه‌ای انتقال مواد و مطالب درسی به فراگیران، یادگیران، دانش‌آموزان و دانشجویان است. تعریف ذکر شده در اصل تعریف آموزش الکترونیکی است اما از آنجا که امروزه نوع غالب ارائه آموزش این شیوه، روش‌های رایانه‌ای است اغلب این دو اصطلاح را به جای هم به کار می‌برند (اسمیت و راپ، ۲۰۲۰). نظام آموزش مجازی، یک نظام اطلاعات برپایه‌ی وب گسترده جهانی است که امکان آموزش یادگیرنده به گونه‌ای قابل انعطاف را ایجاد کند (عبداله و وارد، ۲۰۱۶؛ دقان و آخوینولو، ۲۰۱۶؛ حسن‌زاده، کنانی و الهی، ۲۰۱۲) که به واسطه‌ی افزایش به کارگیری اینترنت، باعث تغییرات اساسی در آموزش در بخش‌های مختلف شده است. آموزش مجازی برای یادگیرندگان مزایای بسیاری را به دنبال دارد؛ از آن جمله می‌توان تعیین سرعت پیشرفت به خواست یادگیرنده، قابلیت تعاملی بودن، افزایش اعتماد به نفس را نام برد. همچنین سرعت در تعامل بین استاد و دانشجو (بورا و احمد، ۲۰۱۳)، پیگیری اتوماتیک عملکرد دانش‌آموز (المهوتی، ارادی و ناصح، ۲۰۱۸؛ کرانس، ۲۰۱۶)، کاهش زمان و هزینه رسیدن به محل آموزش (رضایی، ۱۳۹۹) از مزایای دیگر آموزش‌های مجازی است، اما چالش‌هایی نیز دارد. نگرانی عمده‌ی استفاده از آموزش مجازی، دور شدن از تعامل انسانی و حرکت به سوی دنیای مجازی است. کاهش ارتباط تعاملی با استاد باعث اضطراب در بعضی یادگیرندگان می‌شود. برنامه‌های آموزش مجازی ممکن است از کیفیت کافی برخوردار نباشد. عدم وجود بسترهای لازم برای آموزش مجازی از قبیل محدودیت در پهنای باند که باعث کارایی آموزش می‌شود و مشکلاتی از این قبیل که خود، باعث اتلاف وقت زیادی می‌شود.

با این وجود این نوع آموزش، گامی جدید در تطابق با عصر اطلاعات است که با تلفیق فاوا و برنامه‌های درسی، تغییرات اساسی در فرایند یاددهی-یادگیری و همچنین تغییر در نقش و وظایف

معلمان و دانش‌آموزان ایجاد می‌کند (لاییس، آرفین، محمد، ابراهیم و ویک، ۲۰۰۹). فرهنگ یاددهی-یادگیری مفهوم تازه و جدیدی است که در دهه‌های اخیر وارد ادبیات آموزشی شده است. با توجه به این مفهوم کلیه عناصر برنامه درسی، رفتارهای آموزشی معلم و یادگیرنده که در یک محیط یادگیری با یکدیگر تعامل پیدا می‌کنند، از بستر آن محیط تأثیر می‌پذیرند (باقری، ۱۳۹۳).

در این ارتباط پژوهش‌های زیادی انجام شده است. به عنوان مثال باسیلیا و کواواز (۲۰۲۰) با بررسی وضعیت آموزش مجازی در کشور گرجستان به این نتیجه رسیده است که آموزش مجازی اثربخش می‌تواند پس از کرونا به عنوان یک جایگزین اساسی مطرح شود.

تود (۲۰۲۰) با بررسی ادراکات معلمان در حوزه آموزش مجازی به این استنتاج رسیده است که آموزش‌های مجازی گرچه مشکلات اساسی برای معلمان به وجود آورده است. ولی نباید این موضوع را نادیده گرفت که آموزش‌های مجازی به در نظر گرفتن چالش‌های خود، به عنوان یک ابزار تحولی در آموزش و پرورش به حساب می‌آید. لاییس، آرفین، محمد، ابراهیم و ویک (۲۰۰۹) نشان می‌دهند که اصلی‌ترین چالش در بین معلمان مالزی در ارتباط با آموزش‌های مجازی به عدم فرصت کافی برای تلفیق این فناوری‌ها است. یافته‌های پینسوپاپ و واکر (۲۰۱۵) حاکی از آن است که از جمله موانع فردی مؤثر بر عدم به کارگیری معلمان از فناوری اطلاعات و ارتباطات را می‌توان شامل عدم دانش و مهارت کافی در استفاده از فاوا، نگرش منفی نسبت به استفاده از فاوا، ضعف انگیزه و رغبت در استفاده از فاوا، مقاومت در برابر تغییر ناشی از آن، عدم تسلط به زبان انگلیسی، باور و نگرش منفی نسبت به فاوا و وسایل کمک آموزشی است. نتایج پژوهش‌های ال فکی و ادم خامیس (۲۰۱۴) نشان می‌دهد که معلمان پاییند به روش‌های مرسوم (روش معلم‌محور) هستند. علاوه بر این فاقد دانش در مورد عیب‌یابی سخت‌افزارهای آموزشی هستند، بیش از ۴۲٪ از معلمان در مورد برنامه خود شکایت می‌کنند، و به طور کلی ۳۵٪ معلمان از منابع آموزش وب در کلاس‌های زبان انگلیسی استفاده نمی‌کنند و بیش از ۱۵٪ از معلمان فاقد شایستگی‌های مورد نیاز کامپیوتری بودند. بر این اساس پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال کلی است که کیفیت آموزش‌های مجازی ارائه شده در مدارس ابتدایی استان فارس چگونه بوده است. برای پاسخ به سوال کلی فوق، از الگوی ارزیابی آموزشی تایلر استفاده شد، چرا که الگوی تایلر یکی از شناخته‌شده‌ترین الگوها در ارزیابی برنامه‌های آموزشی به حساب می‌آید (منصوری و طالب‌بیگی، ۱۴۰۳). از طرفی دیگر

یافته‌های پژوهش

از ۱۹۱ نفر نمونه آماری؛ ۵۳/۹ درصد پاسخگویان بانو و ۴۶/۱ درصد آن‌ها نیز آقا بودند که بیشتر پاسخگویان (۵۴/۹ درصد) در محدوده سنی ۲۴-۳۰ سال قرار داشتند. همچنین ۱۰۵ نفر از آن‌ها (۵۴/۹ درصد) دارای مدرک کارشناسی و ۲۴ نفر (۱۲/۵ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۴ نفر (۲ درصد) دارای مدرک دکتری بودند. محل خدمت ۱۵۱ معلم (۸۰ درصد)، شهر و ۴۰ نفر (۲۰ درصد) روستا بوده است.

سؤال اول پژوهش: وضعیت مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی چگونه است؟

جدول ۱. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای بررسی وضعیت مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی

متغیر	میانگین	تفاوت میانگین	T	سطح معناداری
مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری	۳/۰۲	۰/۰۲۲	۰/۴۴	۰/۶۶

نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای بررسی وضعیت مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر از نظر معلمان مقطع ابتدایی استان فارس در جدول (۱) نشان می‌دهد که بین میانگین نظری (نمره ۳) و میانگین محاسبه شده، تفاوت معناداری وجود ندارد ($P > ۰/۰۵$). به عبارت دیگر می‌توان گفت که از نظر معلمان وضعیت کیفیت فرایند یاددهی-یادگیری به شیوه آموزش مجازی در حد متوسط بوده است.

سؤال دوم: کیفیت هدف در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟

جدول ۲. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای بررسی کیفیت هدف در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی

متغیر	میانگین	تفاوت میانگین	T	سطح معناداری
کیفیت هدف	۲/۸۷	-۰/۱۳	۳/۶۲	۰/۰۰۰۱

آموزش مجازی، با توجه به تنوع و تعاریف گوناگون، به اقسام مختلفی تقسیم‌بندی می‌شود، در پژوهش حاضر منظور از آموزش مجازی، مجموعه آموزش‌هایی است که آموزش و پرورش در قالب برنامه شاد در دوره کرونا به دانش‌آموزان ارائه داده است. با توجه به توضیحات فوق، پژوهش حاضر در پی پاسخ به سوالات زیر است:

وضعیت مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس چگونه است؟ کیفیت هدف در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس به چه میزان است؟

کیفیت محتوا در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس به چه میزان است؟

کیفیت راهبردهای یاددهی-یادگیری در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس به چه میزان است؟

کیفیت ارزشیابی در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی استان فارس به چه میزان است؟

روش‌شناسی پژوهش

طرح پژوهش حاضر، کمی و روش پژوهش، توصیفی از نوع پیمایشی بوده است. جامعه آماری در این پژوهش کلیه معلمان مقطع ابتدایی در آموزش و پرورش استان فارس بوده است که ۱۹۱ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته بوده که دارای ۴۷ گویه بوده که در ۴ بعد هدف، محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری و ارزشیابی تدوین گردید. روایی صوری توسط متخصصان (اعضای هیأت علمی علوم تربیتی دانشگاه‌های استان فارس، مدیران آموزش و پرورش و معلمان آموزش و پرورش استان فارس) تأیید گردید و همچنین روایی محتوایی براساس شاخص CVR برای بعد هدف ۰/۷۷، بعد محتوا ۰/۹۵، بعد راهبردهای یاددهی-یادگیری ۰/۹۴، بعد ارزشیابی ۰/۹۸ و نمره کل ۰/۹۱. به دست آمد. مقادیر پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده نیز نشان دادند که ابزار مورد نظر دارای روایی سازه است. پایایی ابزار نیز براساس شاخص آلفای کرونباخ ۰/۹۹ به دست آمد. داده‌ها با آزمون تی تک نمونه‌ای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

بدین معنی که میانگین محاسبه شده کمتر از میانگین نظری است ($P < 0/05$). به عبارت دیگر از نظر معلمان در آموزش مجازی به خوبی امکان به کارگیری شیوه‌های یاددهی-یادگیری تعریف شده وجود نداشته است.

سؤال پنجم: کیفیت ارزشیابی در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟

جدول ۵. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای بررسی وضعیت کیفیت ارزشیابی در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی

متغیر	میانگین	تفاوت میانگین	T	سطح معناداری
کیفیت ارزشیابی	۲/۹۴	-۰/۰۶	-۰/۸۴	۰/۴۰

جدول (۵) نشان می‌دهد که بین میانگین نظری (نمره ۳) و میانگین محاسبه شده، تفاوت معناداری وجود ندارد ($P > 0/05$). به عبارت دیگر از نظر معلمان وضعیت کیفیت ارزشیابی و سنجش از دانش‌آموزان در رویکرد آموزش مجازی در وضعیت متوسطی بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

بر مبنای سوال اول و کلی پژوهش مبنی بر اینکه "وضعیت مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی چگونه است؟"، نتایج نشان داد که وضعیت مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر از نظر معلمان مقطع ابتدایی در وضعیت متوسطی قرار دارد. نتایج این سوال با پژوهش‌های معصومی‌فرد و محمدزاده (۱۴۰۰)، دولتی، جمشیدی و امین بیدختی (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت که به‌منظور اجرای دقیق آموزش مجازی، زیرساخت‌های فناورانه، انسانی، قانونی و مدیریتی ضرورت دارد. آنچه در چند سال اخیر منجر به اجرای آموزش مجازی شد، اضطرار به خاطر بیماری کرونا بود. به همین علت زیرساخت‌های اساسی در ارتباط با آموزش مجازی به اندازه کافی مهیا نشده بود. تحقیقات صورت گرفته نیز موید این نتیجه هستند که معلمان و یادگیرندگان آمادگی کافی برای ورود به آموزش مجازی همه‌جانبه و گسترده نداشته‌اند. به همین دلیل بسترهای

جدول شماره (۲) نشان می‌دهد که بین میانگین نظری (نمره ۳) و میانگین محاسبه شده، تفاوت معناداری وجود دارد، بدین معنی که میانگین محاسبه شده کمتر از میانگین نظری است ($P < 0/05$) و از نظر معلمان آموزش مجازی نتوانسته دانش‌آموزان را به اهداف از قبل تعریف شده برساند.

سؤال سوم: کیفیت محتوا در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟

جدول ۳. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای بررسی کیفیت محتوا در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی

متغیر	میانگین	تفاوت میانگین	T	سطح معناداری
کیفیت محتوا	۳/۷۳	-۰/۷۳	۱۱/۹۲	۰/۰۰۰۱

بر مبنای نتایج جدول (۳) می‌توان عنوان نمود که بین میانگین نظری (نمره ۳) و میانگین محاسبه شده، تفاوت معناداری وجود دارد، بدین معنی که میانگین محاسبه شده بالاتر از میانگین نظری است ($P < 0/05$). به عبارت دیگر از نظر معلمان محتوای تعریف شده نظام آموزشی در شیوه آموزش مجازی به خوبی به دانش‌آموزان ارائه شده است.

سؤال چهارم: کیفیت راهبردهای یاددهی-یادگیری در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟

جدول ۴. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای بررسی کیفیت راهبردهای یاددهی-یادگیری در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی

متغیر	میانگین	تفاوت میانگین	T	سطح معناداری
کیفیت راهبردهای یاددهی-یادگیری	۲/۵۴	-۰/۴۶	۱۱/۸۹	۰/۰۰۰۱

نتایج جدول بالا حاکی از آن است که بین میانگین نظری (نمره ۳) و میانگین محاسبه شده، تفاوت معناداری وجود دارد،

دانش نیز در این میان مستثنی نمانده است. هرچند بشر از دیرباز فناوری و ابزار را در خدمت آموزش و فراگیری‌اش به کار گرفته ولی شاید هیچ‌گاه مانند امروز، آموزش و فراگیری با تحولات شگرفی که نشأت گرفته از به‌کارگیری فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی مانند اینترنت، لوح فشرده و سیستم‌های چندرسانه‌ای می‌باشد، روبرو نگشته است. این فناوری‌ها عمدتاً با هدف ارتقای سطح کیفی ارائه خدمات آموزشی و نیز اهدافی چون گسترش تعداد مخاطبین، آموزش‌دهندگان و مؤسسات آموزشی (و حتی شرکت‌ها و مراکز کسب و کار) را قادر می‌سازند تا به صورتی مقرون به صرفه و در کوتاه‌ترین زمان ممکن مطالب و محتویات مورد نظر را به دانش‌آموزان، مشتریان و به طور کلی مخاطبین منتقل نمایند.

نتایج سؤال بعدی پژوهش مبنی بر "کیفیت راهبردهای یاددهی-یادگیری در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟" نشان داد که کیفیت راهبردهای یاددهی-یادگیری در مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر از نظر معلمان مقطع ابتدایی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. نتایج این بخش با پژوهش‌های لایس و همکاران (۲۰۱۵)، ذاکری، کردنوقایی و صدرالاشرفی (۱۳۹۸) همسو می‌باشد.

از چند دهه پیش که نقش معلم در امر سازماندهی تدریس و اداره کلاس از «آموزگاری» به «راهنما بودن» تغییر یافته، اصطلاح «روش‌های تدریس» نیز جای خود را به عبارت «راهبردهای یاددهی-یادگیری» سپرده است. بدین معنی که اگر در «روش‌های تدریس»، ارائه محتوا و هدف‌های رفتاری و آموزشی با تأکید بر نقش محوری معلم جایگاه اساسی داشت، در اصطلاح راهبردهای یاددهی-یادگیری، تأکید بر محور بودن نقش فراگیرندگان، توجه ویژه به کسب مهارت‌ها و توانمندی‌های فراشناختی در کنار آموزش اهداف رفتاری و شناخت محتوا اهمیت یافته است. در نگرش نوین روش‌های تدریس، معلم نقش محوری و اساسی خود را در فرایند «یادگیری مشارکتی» با فراگیرندگان به تعامل می‌گذارد که به طور قطع، نتایج حاصل از اجرای چنین شیوه‌ای، بهره‌مندی دانش‌آموزان از کیفیت آموزشی برتر است. بدیهی است اجرای چنین شیوه‌هایی توسط معلمان در کلاس‌های درس، بدون استفاده از پدیده‌های نوین فناوری آموزشی میسر نخواهد بود و چون نقش معلم از آموزگاری صرف و یا انتقال‌دهنده محض داده‌ها به راهبر عملیات یادگیری تغییر یافته است، لذا لازم است چنین رهبری از امکانات لازم برای اتخاذ تصمیم و اعمال شیوه‌های مدیریت در کلاس درس، یعنی برنامه‌ریزی، سازماندهی، انگیزش و کنترل در بین

مورد نیاز برای اجرای آموزش مجازی باکیفیت فراهم نشده بود. به‌گونه‌ای که در چند ماه اول دوره کرونا، اساساً آموزش با چالش‌های اساسی مواجه بود. علاوه بر این به‌منظور اجرای آموزش‌های مجازی، علاوه بر امکانات زیرساخت فنی، دانش، آگاهی و علاقمندی معلمان نیز ضرورت دارد. اما آنچه مبرهن است، در دوره‌های اولیه آموزش مجازی معلمان از دانش و صلاحیت قابل قبولی برای اجرای آموزش‌های مجازی برخوردار نبودند. بر همین اساس طبیعی است که زمانی که بسترهای مورد نیاز مهیا نباشد، دستیابی به آموزش با کیفیت و درستیابی به اهداف آموزشی نیز امکان‌پذیر نیست.

نتایج سؤال دوم مبنی بر "کیفیت هدف در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟"، نشان داد کیفیت هدف در مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر از نظر معلمان مقطع ابتدایی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. نتایج این سؤال با پژوهش‌های لایس و همکاران (۲۰۱۵)، ذاکری، کردنوقایی و صدرالاشرفی (۱۳۹۸) و دولتی، جمشیدی و امین‌بیدختی (۱۳۹۹) همسو می‌باشد.

آنچه در حوزه آموزش اهمیت دارد، دستیابی به اهداف است. به زبانی دیگر، تمام عناصر دیگر آموزش از جمله راهبردهای یاددهی-یادگیری، محتوا، معلم و شیوه‌های ارزیابی و فضا و زمان ابزارهایی هست که به واسطه اهداف آموزشی اهمیت پیدا می‌کنند. به همین سبب موفقیت یا عدم موفقیت یک نظام آموزشی به میزان دستیابی یادگیرندگان به اهداف آموزشی خلاصه می‌شوند. آنچه باعث شده است که در دوره آموزش مجازی، دسترسی به اهداف با موفقیت همراه نباشد، به میزان فضای حاکم بر آموزش مجازی، آمادگی یادگیرندگان، محتوای الکترونیکی و عوامل دیگری بسته است که عملاً با توجه به شرایط به میزان کافی مهیا نبود.

نتایج سؤال سوم مبنی بر "کیفیت محتوا در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟" نشان داد که کیفیت محتوا در مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر از نظر معلمان مقطع ابتدایی در وضعیت مطلوبی است. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های معصومی‌فرد و محمدزاده (۱۴۰۰)، پینسوپاپ و واکر (۲۰۱۵) همسو می‌باشد. امروزه با گسترش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، روش کسب و کار، فعالیت‌های روزمره، ارتباط با دیگران، دستیابی به اطلاعات و به طور کلی تمامی ارکان زندگی بشر دچار تحولی عظیم گشته است. یادگیری الکترونیکی و کسب

یادگیری که وظیفه آن مدیریت آموزش و فراگیری افراد یک سازمان است و زیرسامانه مدیریت محتوای الکترونیکی که به‌منظور جمع آوری اطلاعات در اشکال و قالب‌های گوناگون، ایجاد و نگهداری و ذخیره آن در انبارها و به اشتراک گذاردن، همبندی و انتشار محتوای آموزشی دیجیتال، دوباره استفاده کردن، مدیریت بسته‌بندی‌ها به صورتی که امکان نمایش آنها به صورت یک درس وجود داشته باشد، امری مهم است.

نتایج سوال پنجم پژوهش مبنی بر "کیفیت ارزشیابی در مدیریت فرایند یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر در مدارس ابتدایی به چه میزان است؟" نشان داد که کیفیت راهبردهای یاددهی-یادگیری در مدیریت فرایندهای یاددهی-یادگیری آموزش مجازی مبتنی بر الگوی تایلر از نظر معلمان ابتدایی در وضعیت متوسطی قرار دارد. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های باسیلیاو کواواوز (۲۰۲۰)، لانگفورد و دمسا (۲۰۲۰) و تود (۲۰۲۰) همسو می‌باشد.

با وجود این، پژوهش موردنظر دارای برخی محدودیت‌های پژوهشی بود از جمله با توجه به تکمیل اینکه پرسشنامه‌ها به صورت مجازی بود، امکان تعامل پژوهشگر با مشارکت‌کنندگان و در صورت نیاز ارائه توضیح برای ابزار پژوهش وجود نداشت. علاوه بر این پژوهش حاضر بر روی معلمان ابتدایی استان فارس انجام شده است، و تعمیم نتایج برای سایر استان‌ها و سایر مقاطع تحصیلی باید همراه با احتیاط صورت گیرد.

بر مبنای نتایج به‌دست آمده پیشنهاد می‌شود معلمان و مدیران نیازهای زمان برای مهارت‌های جدید یادگیری را درک کنند و یادگیری انعطاف‌پذیری را براساس فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات سازماندهی کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود مدارس را به عنوان مراکز اجتماعی یادگیری تصور کنند و معلمان را به عنوان مدیران یادگیری با تاکید بر مهارت بیش از دانش، در نظر داشته باشند و همچنین تغییرات ناشی از نقش خود را در فرایند توسعه‌ی فناوری‌های جدید در آموزش و یادگیری بپذیرند.

منابع

- باقری، خسرو (۱۳۹۳). مدرسه هوشمند زیر ذره‌بین تعلیم و تربیت تعاملی. رشد مدرسه فردا. ۱۰(۷۱): ۸-۹.
- دولتی، علی اکبر؛ جمشیدی، لاله و امین بیدختی، علی اکبر (۱۳۹۴). بهبود فرآیند یاددهی-یادگیری مدارس هوشمند از منظر ارزشیابی. *مطالعات آموزش و یادگیری*. ۷(۲): ۱-۲۰.
- ذاکری، علیرضا؛ کرد نوقایی، رسول و صدراشرافی، مسعود (۱۳۹۸). بررسی فرایندهای یاددهی-یادگیری در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای. *فناوری آموزش*. ۴(۴): ۲۳۷-۲۲۷.

فراگیرندگان نیز برخوردار باشد؛ و در این میان بسته آموزشی، با ابعاد گسترده و جامع‌الاطراف خود، می‌تواند امکانات مورد نیاز معلم برای ایفای نقش رهبری را در اختیار وی قرار دهد.

معلمان با دانش‌آموزان بیشترین ارتباط و نزدیکترین تماس را دارند و از مهمترین عوامل موثر در توسعه کیفی آموزش و پرورش و رشد همه‌ی جانبه کودکان به شمار می‌روند. اگر معلمان به تمام جنبه‌های وجودی دانش‌آموزان توجه نشان دهند آنگاه به اجرای برنامه‌ها در کلاس‌های خود نشان خواهند داد و به تمام روابط خود با دانش‌آموزان توجه خواهند کرد. صاحب‌نظران معلمان را مبدأ هرگونه تحول آموزشی و پرورشی دانسته و بر این باورند که آنان با معلومات، مهارت‌ها و آمادگی‌هایی که در دوران تربیت خود در مراکز تربیت معلم و یا دانشسراها کسب می‌کنند قادرند چهره سازمان‌های آموزشی را به نحو چشمگیری دگرگون سازند و محیط‌های آموزشی را به فضاهای آکنده از محبت، صمیمیت، رشد و بالندگی مبدل ساخته و جو کلاس را لذت‌بخش سازند و با شیوه‌های مناسب انتقال عناصر و عوامل فرهنگی به دانش‌آموزان و با به‌کارگیری روش‌های مطلوب تربیتی زمینه‌ی رشد شخصیت آنان را فراهم سازند.

از دید تایلر برنامه‌های آموزشی با توجه به تجارب یادگیری که دانش‌آموزان باید داشته باشند اجرا می‌شود و زمانی می‌توان برنامه‌های آموزشی و تربیتی را وسیله موثر پیش بردن مقاصد آموزشی دانست که هدف‌ها برای هریک از معلمان به طور روشنی تفهیم شده باشد و معلم با انواع تجارب یادگیری که بتوان از آن‌ها برای رسیدن به هدف‌ها استفاده کرد آشنا باشد. همچنین هر معلم بتواند فعالیت‌های دانش‌آموزان را در جهتی هدایت کند که بتواند تجارب موردنظر را کسب کند، بنابراین معلمان نیاز دارند در طرح‌ریزی برنامه درسی دست‌کم تا جایی که آشنایی کامل با مقاصد و وسایل تربیتی داشته باشد شرکت کنند.

بی‌شک در بحث یادگیری الکترونیکی تولید با کیفیت محتوای آموزشی و ارائه اطلاعات و دانش با کیفیت بالاتر، از اهمیت زیادی برخوردار است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که نسبت به آموزش سنتی، در آموزش الکترونیک تعداد افراد بیشتری ترک تحصیل می‌کنند که یکی از دلایل آن محتوای موجود در سامانه یادگیری الکترونیکی و نحوه ارائه آن است، زیرا تولید باکیفیت محتوای آموزشی و به دنبال آن ارائه اطلاعات و دانش با کیفیت بالا که امکان دسترسی به مطالب آموزشی را در هر زمان و هر مکان میسر سازد، برای کلیه افرادی که از طریق آموزش مجازی مشغول به یادگیری هستند بسیار ضروری است. بنابراین در یک سامانه یادگیری مجازی، راه‌اندازی زیرسامانه‌های برنامه‌ریزی و مدیریت

قیسوندی، حمید؛ ساعدی، نبی و باغی، محمد (۱۳۹۳). مدارس هوشمند و فناوری‌های نوین. *رشد تکنولوژی آموزشی*، ۳۰(۴)، ۳۱-۲۸.

محمدی‌نیا، حسین و عربی‌جونقانی، احمد (۱۳۹۹). ارزشیابی و تاثیر آن بر یاددهی-یادگیری برنامه‌درسی دوره ابتدایی. هفتمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم انسانی، مدیریت و کارآفرینی ایران. تهران مطاعی، محسن (۱۴۰۰). تاثیر الگوی ارزشیابی کیفی توصیفی بر بهبود فرآیند یاددهی-یادگیری دانش‌آموزان ابتدایی، نهمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی. تهران معصومی فرد، مرجان و محمدزاده، الهام (۱۴۰۰). بررسی موانع بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرآیند یاددهی-یادگیری از دیدگاه معلمان مقطع متوسطه شهرستان بیجار. نخستین کنفرانس ملی آینده‌پژوهی، علوم تربیتی و روانشناسی. شیراز

رضایی، علی محمد (۱۴۰۰). ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان در دوران کرونا: چالش‌ها و راهکارها. *روان‌شناسی تربیتی*. ۱۶(۵۵): ۱۷۹-۲۱۴.

صادق‌پور، سیداسماعیل و مولازاده، معصومه (۱۴۰۰). راهبردها و مزایای استفاده از فضای مجازی در پیشبرد اهداف یاددهی-یادگیری دانش‌آموزان. همایش ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد ازنگاه معلم. میناب

عابدینی بلترک، میمنت (۱۴۰۰). آموزش مجازی و چالش‌های آن در دوران کرونا از منظر بانوان هیأت‌علمی دانشگاه مازندران: یک مطالعه پدیدارشناسانه. *پژوهش‌های تربیتی*. ۸(۴۲): ۱۶۱-۱۴۱.

منصوری، سیروس و طالب بیگی، مژگان (۱۴۰۳). ساخت و اعتباریابی مقیاس سنجش کیفیت برنامه درسی آموزش مجازی دوره ابتدایی در نظام آموزشی ایران، فناوری آموزش، ۱۸(۲): ۴۲۸-۴۱۵.

References

- Abdullah, F., & Ward, R. (2016). Developing a General Extended Technology Acceptance Model for E-Learning (GETAMEL) by analysing commonly used external factors. *Computers in Human Behavior*, 56: 238-256.
- Al-Faki., I. M. & Adam Khamis, A. H. (2014). Difficulties Facing Teachers in Using Interactive Whiteboards in Their Classes. *Merican International Journal of Social Science*, 3(2), 136-158.
- Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 coronavirus (COVID-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4), 1-9.
- Bora, U. J., & Ahmed, M. (2013). E-learning using cloud computing. *International Journal of Science and Modern Engineering*, 1(2): 9-12
- Dağhan, G., & Akkoyunlu, B. (2016). Modeling the continuance usage intention of online learning environments. *Computers in Human Behavior*, 60: 198-211.
- El Mhouthi, A., Erradi, M., & Nasseh, A. (2018). Using cloud computing services in e-learning process: Benefits and challenges. *Education and Information Technologies*, 23(2): 893-909.
- Grisson V, Anderson B. E-learning in the 21st century. 1st ed. Mohammad A, Translator. Tehran: Institute of Educational Technology Smart Schools; 2018:56-44p
- Hassanzadeh, A., Kanaani, F., & Elahi, S. A (2012). Model for measuring e-learning systems success in universities. *Expert Systems with Applications*, 39(12): 10959-10966.
- Kearns, S. (2016). E-learning in aviation. London, Routledge.
- Lubis, M., Ariffin, S., Muhamad, T., Ibrahim, L., & Weke, I. (2009). The Integration of ICT in the Teaching and Learning Processes: A Study on Smart School of Malaysia. Proceedings of the 5th WSEAS/IASME. *International Conference on educational Technologies*, (EDUTE' 09).
- Peansupap, V., & Walker, D., (2015). Exploratory factors influencing information and communication technology and adoption within Australian construction organizations: A micro analysis. *Construction Innovation*, 5, 135-157.
- Smith A.D, Rupp W.T. Managerial implications of computer-based online/face to face business education: a case study online. *Information review*. 2020; 12(2):100-9.
- Todd, R. W. (2020). Teachers' perceptions of the shift from the classroom to online teaching. *International Journal of TESOL Studies*, 2(2), 4-16